

nunciatioe judicandum. Nam imprimis renunciatio illa, si ab Episcopo acceptetur, statim valida est, et habet effectum. Patet, quia absoluta est, et quia modus non suspendit effectum, ut est notum. Unde fit ut Episcopus possit talem renunciacionem acceptare sine ulla culpa, et animo vel utendi modo, si judicaverit expedire, vel non utendi, si non fuerit conveniens. In hoc enim nulla apparet deformitas ex natura rei, nec invenitur aliquo jure prohibitum. Deinde in eo casu, existimo posse renunciante nihil peccare in illo modo renunciandi, stando in jure communi. Dico autem posse, quia si adjiciendo modum illum velit obligare Episcopum, ut omnino teneatur dare beneficium cui ipse vult, et stulte errat, et consequenter peccat tentando imponere obligationem quam non potest, et in re nihil facit. Sicut qui relinquit legatum sub modo, ad cujus executionem obligare non potest, etiamsi intenderet obligare, nihil faceret.

16. *Potest renuncians, facta absoluta renunciacione, rogare praelatum ut huic det beneficium.* — At vero si tantum intendat inducere Episcopum, ut tali personae beneficium conferat, per se loquendo nihil peccat; suppono enim personam, quam offert, esse dignam; ergo ex natura rei non est renuncianti prohibitum illum animum ostendere, et praelatum inclinare quantum honeste potest. Nec etiam est jure communi prohibitum; nam inter scripta decreta et juri inserta nullum tale reperitur. Nec consuetudo ad hoc obligat. Nam communior et verior sententia habet, posse renunciante, facta renunciacione pura et absoluta, rogare praelatum, ut det beneficium tali personae, ut patet ex Navar., d. num. 107; Redoan., d. cap. 23, qui alios allegant: imo addunt non peccare, etiamsi a principio illa spe renunciaret, dummodo pactum non faciat, nec rigorosam conditionem adhibeat, sed solam interiorem intentionem habeat, ut Navarrus, d. n. 107, et in cap. *Si quando*, de Rescrip., except. 4, docet contra Abbat., Decium, et nonnullos alios, in dicto cap. *Ex parte*, 1, de Officiis delegatorum, ubi Glossa et Doctores frequentius opinionem Navar. docent. Item Glossa, in dicto capit. *Ordinationes*, estque verior sententia, ut in puncto sequenti latius dicam. Ergo, etiamsi in ipsamet renunciacione inferat aliqua verba, quae hunc animum ostendant, dummodo non sint talia, quae conditionem suspensivam declarent (qualia sunt illa usitata, et non aliter, nec alio mo-

do), non apparet in eo facto grave peccatum, neque ullum per se loquendo.

17. *Renunciacione libera facta, potest praelatus libere beneficium conferre.* — Ultimo dicendum est, in eo casu posse Episcopum libere conferre beneficium, acceptata renunciacione, quia jam vacat, ut dixi, et credo posse sine peccato dare illi qui a renunciante postulatur dicto modo; quia cum ille non peccet, neque Episcopus malefaciet connivendo, si alias collatio in tali persona facta per se justa est. Nihilominus tamen ad hoc non tenebitur, et potest dare alteri, et in rigore collatio valebit, quia alter (ut supponitur) absolutam fecit renunciacionem, et non potuit obligare Episcopum, nec est ullum jus unde obligetur.

18. *Jus novum circa hoc.* — Haec autem dicta sunt juxta commune antiquum jus; extat enim novum jus Pii V, in Motu proprio 38, incipiente: *Quanta Ecclesiae Dei*, etc., ubi abstulit suspensionem quam antea fecerat, et ponit casus, et causas ob quas possunt beneficia simpliciter renunciari in manibus inferiorum praelatorum, et subjungit haec verba: *Caveant autem Episcopi et alii praedicti, itemque omnes electores, praesentatores, et patroni, tam ecclesiastici, quam laici, quicumque sint, ne verbo quidem aut nutu futuri in hujusmodi beneficiis et officiis successores ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum significatione vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, aut intentio qualiscumque intercedat.* Et statim praecipit, atque interdicit, ne collatores talium beneficiorum ea conferant suis, aut resignantium consanguineis, affinibus, aut familiaribus. Et quidquid contra hoc fuerit attentatum, irritum decernitur, et inane. Haec ergo institutio nunc servanda est, juxta quam constat jam esse de jure scripto, quod antea non inveniebatur scriptum, sed traditione quadam habebatur. Solumque indiget declaratione verbum illud, *aut intentio*. Videtur enim ibi approbari, vel denuo stabiliri opinio Abbatis et Decii supra citata, nimirum peccare renunciante, si resignet beneficium, spe et intentione ut Petro detur, etiamsi dignus sit. Nam Pius V prohibet ne intentio talis intercedat. Neque obstat quod intentio sit actus interior, quam lex humana prohibere non solet; nam, licet hoc verum sit directe, tamen interdum prohibet exteriorum actum, hac vel illa intentione factum, ut ex amore, vel odio, Clement. 1, de Haeret. Ergo similiter potest prohibere resignacionem fieri tali intentione, idque videtur fecisse

Pius V. Dico tamen per illa verba neque dictam opinionem approbari, nec talem prohibitionem ferri. Quod facile intelligitur considerando, Pontificem in omnibus illis verbis relatis, non dirigere sermonem directe ad resignantes, sed ad praelatos; sic enim habet: *Caveant Episcopi*, etc. Illi autem non possunt cavere ab intentione resignantis mere interna; ergo non loquitur de illa. Item ponderanda sunt illa verba: *Aut de his assumendis promissio inter eos, aut intentio qualiscumque intercedat.* Ex quibus simile concluditur argumentum: nam promissio mere interna non potest esse *inter eos*; loquitur ergo de intentione, quae aliquo modo exterius proditur, et tacitam petitionem offert; hanc ergo solum voluit prohibere Pontifex, ut fere in simili intellexit Navarrus, dicto cap. 23, num. 110, verb. *Sexto*. Neque in intentione vel spe mere interna, malitia aliqua per se invenitur in tali facto, cum licitum sit interius desiderare, quod ab alio licite fieri potest, etiamsi aliquando non liceat petere; neque etiam est cur lex humana praesumat malitiam in tali intentione, quando exterius nullo signo prohibito manifestatur.

19. *Renunciaciones reciprocae non habent locum coram ordinariis, titulo permutationis.* — Ex quibus a fortiori inferitur, renunciaciones reciprocas non habere locum coram ordinariis, titulo et colore permutationis, ut quod ego renunciem in favorem tui nepotis, vel amici, et tu in favorem mei. Licet enim haec videatur esse quaedam permutatio, tamen non est pura, sed mista cum resignacione in favorem tertii; et ideo non intelligitur in jure nomine permutationis; Episcopis autem non est permissa potestas, nisi ad puras permutationes approbandas, ut supra ostensum est. Et ideo cum additur illa duplex resignatio in favorem tertii, excedit potestatem ordinariorum, seu quorumcumque inferiorum praelatorum. Item ibi intercedit pactio renunciandi in favorem tertii pro alia simili: in jure autem omnis pactio vetita est, etiam in ordine ad superioris approbationem, praeter solam permutationem puram, et in ordine ad ipsos permutantes. Unde a fortiori idem dicendum est de renunciacionibus, quae inter tres fieri solent, ut si Petrus habet canonicatum, Paulus beneficium curatum, et Joannes simplex: Petrus renunciat canonicatum in favorem Pauli; Paulus curatum in favorem Joannis, et Joannes simplex in favorem Petri: haec enim nisi in ordine ad Pontificem fieri non possunt, neque

ab alio possunt approbari. Nam illae tres resignaciones reducuntur ad duas permutationes quoad effectum, nam idem sequeretur si prius Petrus cum Paulo, et postea cum Joanne permutaret. Tandem modus est longe diversus, et magis prohibitus, et plura pacta requirit, quae permissa non sunt cum ordine ad solum inferiorem praelatum. Imo etiam illae duae permutationes, licet sigillatim, et divisim fieri possint, si tamen fiant cum colligatione earum inter se, et accipiendo unum beneficium primi permutantis solum ad permutandum cum alio tertio, et praemissa pactione cum utroque, non parum auget difficultatem pactionum; et fortasse excedit facultatem ordinarii, totam illam negotiationem approbare; quamvis, quia in rigore non excedit rationem permutationis, et non invenitur prohibitum Episcopo, probabile sit non excedere facultatem ejus.

20. *Dubii expeditio.* — Secundo, ex his potest expediti dubium, quod attigit Rebuf., in Pract., tit. de Perm., tit. 14 et 15, an liceat permutationem fingere, ut renunciatio beneficii, quod alter in mei gratiam cupit resignare, ab Episcopo acceptetur, tanquam facta causa permutationis, et non simpliciter. Fictio autem erit, si quis dicat renunciare se alteri beneficio, quod revera non habet: nam Rebufus supra docet, renunciacionem et collationem talem esse validam, licet is qui renunciavit vero beneficio, postea possit agere, ut vel permutatio compleatur, vel sibi suum beneficium restituatur. Quod si velit gratis consentire, tunc nullam patitur injuriam. Alii dicunt, quod si renuncians vero beneficio, nescivit fraudem, et bona fide renunciavit, fuit valida renunciatio et collatio propter bonam fidem; si vero scivit fraudem, non valere renunciacionem, neque collationem, quia facta est per errorem cum mala fide.

21. Dico tamen utramque sententiam falsam esse, et totam illam actionem esse iniquam et nullam. Probatur primo, quando is qui habet beneficium, vero animo et bona fide suo beneficio renunciat, putans se illud permutare; tunc enim graviter decipitur, quod est injustum; item per errorem renunciat; ergo involuntarius est; ergo non est valida renunciatio, et consequenter neque collatio. Secundo probatur, quando ex certa scientia utriusque fictio fit, quia licet tunc neuter patitur injuriam ab altero, Ecclesia tamen patitur injuriam ab utroque; nam volunt contra canones et ordinationes Ecclesiae per decep-

tionem, et apparentem permutationem, facere veram et validam, odiosam renunciationem simplicem in favorem tertii; est ergo illud perniciosum mendacium. Atque hinc fit, ut ex parte praelati acceptatio renunciationis sit per gravem et substantialem errorem; putat enim se acceptare renunciationem gratia permutationis factam, et revera acceptat simplicem in favorem tertii; ergo ex defectu consensus in praelato est illa renunctio invalida, et consequenter etiam collatio, quæ valorem resignationis supponit, et ab eo pendet, et quia illa etiam est simpliciter involuntaria; est ergo tota illa actio subreptitia et nulla.

21. *De pensione.* — *Episcopus non potest pensiones imponere.* — *An possit legalus.* — Tertio, ex his quæ de pura renunctioe diximus, facile expediri potest, quod de renunctioe facta cum onere pensionis desiderari potest, et idem intelligendum cum proportione de alio quovis onere regressus, vel reservationis, vel (ut dici solet) de quacumque renunctioe qualificata seu onerosa. Potest igitur onus seu pensio adjungi vel renunctioe factæ in favorem tertii, vel renunctioe absolutæ. Si de priori sermo sit, difficultas additur difficultati; unde, cum constet ex dictis, talem renunctioem puram non posse fieri, nisi in manibus Pontificis, a fortiori non poterit, si illi addatur conditio pensionis. Est ergo hæc reservata Pontifici. Ab illo vero concedi potest, quia ipse potest imponere pensionem, ut statim dicam et potest resignationem in favorem tertii acceptare, ut etiam dictum est; ergo, licet illæ duæ conditiones simul jungantur, et ideo reddant difficiliorem acceptationem, tamen non est unde cedant potestatem Pontificis, ut per se constat. Loquendo vero de renunctioe simpliciter facta cum reservatione pensionis, certum est non esse per se malam, si fiat coram habente auctoritatem ad imponendam pensionem simul cum potestate acceptandi renunctioem. Et quoniam dictum est, non tantum Papam, sed etiam inferiores praelatos habere potestatem acceptandi has renunctioes, juxta secundum Motum Pii V supra citatum, solum pendet hæc quæstio ex alia: Quis possit imponere pensiones? quæ in superioribus tacta est, et illius exacta tractatio ad præsentem materiam non spectat. Suppono ergo juxta canones, et juxta stylum curiæ, Episcopum regulariter non posse has pensiones imponere, quia non potest beneficia dividere; Papam au-

tem posse, contraria ratione. Addit vero Rebuffus, d. tit. de Resigna. condit., n. 12, etiam legatum Papæ posse hanc pensionem imponere; sed existimo hoc pendere ex facto, et ex commissione illi facta; nam quod jure ordinario hoc habet, mihi non constat. Quando ergo illam habuerit, sub Papa comprehenditur, quia ipse operatur, quando, committendo specialiter vices suas, per alium operatur.

22. *Est simoniaca renunctio cum pensione facta in manibus Episcopi.* — Hinc ergo dicendum est primo, simoniam committi, si renunctio beneficii fiat cum reservatione pensionis in manibus solius Episcopi, etiamsi ipse illam approbet; nam in hoc etiam simoniacus erit. Ita docent omnes, et res est per se clara ex principiis positis, et a fortiori sequitur ex dictis de permutatione cum onere pensionis. Unde, licet Soto supra dicat, hanc simoniam esse contra jus positivum, nihilominus, consequenter loquendo, dicendum est esse contra jus divinum. Quia illa consistit in expressa et clara commutatione temporalis pro spirituali, nam pensio illa pure temporalis est, quia solum est quoddam pecuniarium onus absque titulo spirituali, imo facto potius iniquo, quam jure impositum. Item si illud onus fuisset numerata pecuniæ, simonia esset contra jus divinum, ut Soto fatetur; ergo idem dicendum est de pensione, quæ nihil aliud est quam pecunia numeranda cum obligatione solvendi illam, quæ pretio etiam æstimabilis est.

23. *Honeste tamen fit in manibus Pontificis.* — *Privata onera prohibentur.* — Secundo, nihilominus dicendum est, hunc modum renunctioe cum conditione pensionis honeste et licite fieri in manibus Pontificis. Hoc etiam docent omnes, ut patet per Felin., in c. *Ad audientiam*, 2, de Resc.; Redoan., d. 1 p., c. 25, et 2 p., c. 12 et sequentibus; Navar., d. c. 13, n. 108; Sot., d. q. 5; Adrian., d. Quodlib. 9; et alii Theologi, in 4, d. 25, qui omnes consequenter asserunt, vitari in hoc et similibus casibus labem simoniæ inter paciscentes, si omnia referant ad consensum Pontificis, et postea in petitione omnia integre narrent; nam hic tractatus inter eos necessarius est, ut supra diximus, et relatus ad consensum Papæ nihil per eos fit, sed proponitur auctoritate Papæ faciendum. Ratio autem cur per Papam fieri possit, facilis est ex dictis; nam etiam potest pensionem imponere sub titulo spirituali, et ita tota commutatio fit inter spiritualia. Et potest Papa auctoritate sua tale onus imponere beneficio, prius quam

illud conferat, et illud sic oneratum dare personæ, in cujus favorem facta est renunctio, vel cui voluerit, si renunctio simpliciter facta est. Neque in hoc occurrit nova difficultas: solum est cavendum, ne privatim adjiciantur onera, quæ non sunt inclusa in pensione, nec approbantur a Pontifice, ut si ex pacto antecedente colligetur is, qui accepturus est beneficium, ad dandam cautionem laicam de pensione solvenda, vel ad quandam aliquam anticipatam solutionem; hæc enim et similia sunt pacta prohibita, et ad minus indicant simoniam contra jus humanum, nisi Papa illa approbet. Et existimo non posse approbari ab alio, etiamsi aliunde habeat commissionem imponendi pensionem, nisi aliud in ipsa commissione specialiter exprimitur.

24. *Dubium enodatum.* — *Objectio.* — Unde facile expediri potest dubium hic incidens, an is, qui beneficium habuit litigiosum, et multas fecit expensas litigando, et tandem pacifice illud obtinet, possit illud renunciare sub conditione et pacto, ut provisos in illo sibi solvat expensas. Quibusdam enim videtur id fieri posse, quia dans beneficium, non petit lucrum, sed solum se conservat indemnem, et beneficium gratis tribuit. Dico tamen pactionem illam esse simoniacam, nisi a superiori competenti approbetur. Ita dixit Flam., lib. 14, quæst. 7, num. 1. Ratio est, quia omnis hujusmodi pactio reprobata est in jure, ut sæpe allegatum est; et illa videtur esse contra jus divinum, quia illud onus solvendi tales expensas non est annexum beneficio, sed est extrinsecum et accidentarium, et illud non imponitur, nisi quia datur beneficium; ergo exigitur pro beneficio. Dices: sicut onus illud per accidens est ad beneficium, ita expensæ ipsæ fuerunt per accidens factæ, et ita illud onus non exigitur pro beneficio, nec pro aliquo beneficio annexo, sed pro labore, vel damno accidentario, pro quo licite pecunia exigitur, ut supra dictum est.

25. *Solvitur objectio.* — Sed contra: nam tunc licet pro accidentario labore exigere aliquid, quando labor ille adjungitur per accidens illi operi spirituali, quod pro alio fit, ut missæ, vel officio divino, etc., ut supra declaratum est. At vero expensæ, de quibus tractamus, non fiunt in renunciando, vel conferendo beneficio ei cui datur, sed factæ fuerunt in litigando; unde nullo modo nec per accidens, nec per se junguntur spirituali beneficio, vel collationi ejus, quæ nunc præstatur; ergo non potest exigi ab eo cui spirituale

datur. Et explicatur amplius: nam illæ expensæ factæ fuerunt in utilitatem et commodum ejus qui tunc litigabat, et habebat beneficium, et ille cui postea beneficium conferitur, non fuit causa talium expensarum; ergo nullo jure possunt ab illo exigi; ergo si petuntur, est ratione beneficii. Item si lis fuisset de possessione rei temporalis, verbi gratia, domo, non posset postea vendi domus illa exigendo expensas litis ultra justum valorem domus; ergo in præsentem nihil potest propter expensas peti, et ideo si petuntur, pro beneficio petuntur. Denique alias qui absque lite, multis laboribus et expensis beneficium obtinuit (juxta cap. *Super hoc*, de Renunc.), posset exigere expensas ab eo, in cujus favorem illud renunctiat; consequens est apertum falsum, ut ex eodem cap. *Super hoc*, constat; ergo. Sequela patet, quia valde extrinsecum et accidentarium est, quod expensæ sint factæ in lite, vel in itineribus, aut aliis actionibus.

26. *Renuncians non potest pensionem imponere ob expensas factas circa beneficium litigiosum, sub hoc titulo, etiam per Summum Pontificem.* — Atque ex his infertur clare, non posse talem pactionem per quemcumque Episcopum, seu inferiorem praelatum approbari; hoc enim ex generali regula supra tradita constat, quia Episcopis non est concessum, nisi ut puram permutationem beneficiorum approbare possint, et non alia pacta. Maxime vero approbare non possunt illa, in quibus temporalis pro spirituali datur, ut in illo casu contingit, quoties nullus alius justus titulus exigere temporale allegari potest. De Summo autem Pontifice dubitari potest, nam certe ratio patet etiam de illo videntur probare, quia is simonia videtur esse contra jus divinum, et quia cogere aliquem ad solvendas illas expensas factas in utilitatem alterius, et quarum ipse non fuit causa, est contra justitiam. Et ego existimo hoc titulo non posse fieri etiam Pontifice; si tamen ea occasione indigeret, qui beneficio renunctiat, posset Pontifex aliquo ex modis supra positus separare pensionem de beneficio in favorem ejus, vel petere ut aliquid ei in sustentationem detur eo modo quo posset id facere, etiamsi expensæ non præcessissent.